

Є. В. Якових

orcid.org/0009-0000-2670-6501

аспірант кафедри кримінального процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

КОНВЕНЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ

Головним результатом довготривалого історичного розвитку суспільно-політичної думки є закріплення в міжнародно-правових актах прав і свобод людини. Одним з таких актів є Конвенція про захист прав і основоположних свобод 1950 року, відповідно до якої держави-учасниці Ради Європи взяли на себе зобов'язання гарантувати основні права не лише своїм громадянам, а й будь-якій особі, яка в той чи інший період часу знаходиться під їх юрисдикцією. Гарантовані Конвенцією права й свободи охоплюють найважливіші сторони життя особи і несуть в собі соціально-економічну, громадянську та політичну спрямованість.

З часу набрання чинності Конвенцією було прийнято 11 Протоколів, які стали її невід'ємною частиною. Головним завданням таких Протоколів було розширення діапазону гарантованих Конвенцією прав і свобод людини, а також удосконалення механізму їх захисту (2). Одним з найефективніших способів забезпечення прав особи стало нормативне закріплення права на індивідуальне звернення за захистом порушених прав. Саме такий правовий механізм захисту зробив Конвенцію першим (і фактично ключовим) міжнародно-правовим документом, зміст та суть якого спрямована на охорону широкого спектру громадянських та політичних прав особи.

Сама Конвенція, її Протоколи та створені на їх основі конвенційні органи захисту прав особи належать до так званого «механізму міжнародного захисту прав людини». Більшість науковців та правників під поняттям «механізм міжнародного захисту прав людини» розуміють цілісну систему міжнародних (міждержавних) органів та організацій, а також форми і методи, які вони використовують у створенні та реалізації міжнародних стандартів прав і свобод людини та їх поновлення у разі порушення з боку держав (Онишко, 2018, с. 114). Наведене визначення є досить узагальненим та включає в себе усі елементи міжнародного захисту прав особи.

Втім, у теорії права механізм міжнародного захисту прав людини прийнято умовно поділяти на конвенційний (матеріально-правовий) та інституційний (процесуально-правовий). Так, матеріально-правовий механізм фактично включає в себе сукупність норм міжнародних договорів, які регламентують зобов'язання держав (як позитивні, так і негативні) щодо визначених ними за відповідними міжнародно-правовими актами прав і свобод людини. Основними елементами цього механізму прийнято вважати міжнародний договір (Конвенція та її Протоколи, Загальна Декларація з прав людини, Пакт про громадянські та політичні права тощо), міжнародний орган (комітети та комісії ООН) і відповідна процедура розгляду цим органом скарг щодо порушень прав людини (тобто, порядок звернення). До ознак конвенційного механізму захисту прав відносять: створення шляхом укладення (підписання) відповідного міжнародного договору; дія лише в системі ООН на універсальному рівні; застосування несудової процедури розгляду скарг та факультативність рішень (Онишко, 2018, с. 115).

Практичне використання цього механізму передбачає наявність певного алгоритму дій, які повинен вчинити заявник і які має здійснити конвенційний орган при розгляді відповідної скарги чи повідомлення. Так, наразі, існує вісім конвенційних органів, до яких заявник має право звернутися у разі порушення його прав. Серед них: Комітет ООН з прав людини, Комітет ООН з економічних, соціальних та культурних прав, Комітет ООН з ліквідації расової дискримінації, Комітет ООН проти катувань, Комітет ООН з прав дитини, Комітет ООН з прав трудящих-мігрантів, Комітет ООН з прав людей з інвалідністю та Комісія з насиль-

ницьких зникнень (Онишко, 2018, с. 117). Рішення зазначених органів зазвичай є офіційним тлумаченням відповідного договору та містять необхідні заявнику рекомендації, однак вони не є юридично обов'язковим для держави-порушника, що робить даний спосіб захисту прав більш теоретичним, ніж практично дієвим.

В свою чергу, процесуально-правовий механізм захисту прав стосується правової регламентації (порядок функціонування, організаційна структура тощо) контрольних та імплементаційних механізмів, які забезпечують виконання державами взятих на себе за Конвенцією та іншими міжнародними актами зобов'язань (Онишко, 2018, с. 115). Фактично, мова йде про діяльність усіх конвенційних органів, які були створені з метою здійснення контрольних функцій щодо дотримання державами-членами Ради Європи положень міжнародних договорів в сфері захисту прав людини. Серед них: Генеральна Асамблея ООН, ЕКОСОП, Рада безпеки ООН, Верховний комісар ООН з прав людини, МОП, ЮНЕСКО, спеціалізовані судові установи тощо.

В даному випадку, найбільш дієвим механізмом реалізації контролю над захистом конвенційних прав і свобод людини у державах-членах Ради Європи прийнято вважати Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) (Шуміло, 2018, с. 48). Ще у 1950 році було визначено, що метою діяльності Суду є необхідність забезпечити дотримання конвенційних зобов'язань державами, які вже ратифікували або у майбутньому ратифікують Конвенцію та її Протоколи. До компетенції ЄСПЛ, яка, в першу чергу, обумовлена метою його діяльності, відносять: розгляд індивідуальних та міждержавних скарг на порушення прав і свобод людини; визнання факту наявності порушення Конвенції та присудження у зв'язку з цим справедливої сатисфакції; офіційне тлумачення положень Конвенції та її Протоколів; розгляд запитів Комітету Міністрів Ради Європи з питань виконання державами-членами конвенційних зобов'язань та підготовка відповідних консультативних висновків.

За останні десятиліття Європейський суд став наднаціональною міжнародною судовою установою, яка розглядає скарги фізичних та юридичних осіб щодо порушення їхніх прав державами – сторонами Конвенції (5) та за результатами розгляду таких скарг виносить вмотивоване рішення, яке є обов'язковим для виконання державою-порушником.

Умови прийнятності заяви до Суду визначені статтею 35 Конвенції, згідно з якою заявник має право звернутися до ЄСПЛ виключно у разі, коли ним було вичерпано всі засоби національного правового захисту, та лише протягом чотирьох місяців з дня постановлення остаточного судового рішення на національному рівні. Хоча такі процесуальні фільтри були встановлені з метою розвантаження діяльності Суду для забезпечення ефективності конвенційного судочинства, однак на практиці такі обмеження дуже часто стають перешкодою для захисту прав особи від недосконалої національної правової системи.

Насправді, тривалий розгляд справ національною судовою системою в багатьох випадках є обтяжливим та не завжди сприяє справедливому захисту порушених прав особи, а неможливість звернутися до міжнародної установи до моменту вичерпання всіх національних способів захисту прав ставить особу, права якої порушені, у безвихідний стан «очікування». Вказана проблема найбільш гостро лежить в площині здійснення кримінальних проваджень – як на досудовому розслідуванні, так і під час судового розгляду. У зв'язку з цим, вважаємо, що найбільш оптимальним та дієвим способом вирішення згаданої проблеми є адаптація «міжнародного механізму захисту прав» до системи засобів національного правового захисту. В даному випадку, мова йде про необхідність законодавчого визначення конвенційного механізму захисту прав особи під час здійснення кримінального провадження.

Так, одним із ключових принципів кримінального процесу є верховенство права. Стаття 8 КПК України гарантує здійснення кримінального провадження з обов'язковим дотриманням принципу верховенства права, зміст якого полягає у визнанні людини, її прав і свобод найвищими цінностями, які, в свою чергу, визначають зміст і спрямованість діяльності держави в цілому (Закон України, 2012). Під час прийняття у 2012 році нового КПК України до значення принципу верховенства права було додано важливий компонент – необхідність врахування практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні. За словами О.В. Пчеліна, у такий спосіб відбулася зміна усталеної моделі завдань кримінального прова-

дження з необхідності «контролю за злочинністю» та «розвитку кримінального правосуддя» саме у напрям моделі «захисту конвенційних прав людини» (Пчеліна, 2020, с. 163).

Однак, незважаючи на імперативну вказівку законодавця щодо застосування принципу верховенства права разом із актуальною судовою практикою ЄСПЛ, за останні дванадцять років правоохоронні органи практично не змінили свого зневажливого ставлення до необхідності дотримання конвенційних прав і свобод людини у кримінальному провадженні. Саме через це система правосуддя в Україні щодня стикається із сотнями заяв/скарг на протиправність дій слідчих, прокурорів, які, ігноруючи загальновизнані стандарти забезпечення прав і свобод людини, вдаються до їх грубого порушення: невнесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань за наявності обґрунтованих підстав щодо вчинення кримінального правопорушення; ненадання підозрюваному та його захиснику права ознайомлюватися з матеріалами/документами кримінального провадження, якими обґрунтовано повідомлення про підозру; безпідставне обмеження права власності особи, яке виражається у недотриманні строків повернення тимчасово вилученого майна, пошкодженні або псуванні арештованого майна, яке було визнано речовим доказом у кримінальному провадженні тощо.

Звичайно, процесуальне законодавство України визначає засоби і способи оскарження протиправних рішень/дій/бездіяльності правоохоронних органів, проте існуючі наразі правові механізми захисту, на жаль, не забезпечують в повному обсязі дотримання конвенційних гарантій щодо прав і свобод особи. Так, КПК України фактично передбачає лише два способи такого оскарження: в порядку ст. 303 та в порядку ст. 308 згаданого Кодексу.

У першому випадку законодавець передбачив вичерпний перелік підстав для оскарження діяльності слідчих органів на стадії досудового розслідування, а саме: надав учасникам кримінального провадження право оскаржувати окремі рішення, дії та бездіяльність слідчих і прокурорів шляхом звернення до слідчого судді із відповідною скаргою. В теорії, даний спосіб захисту порушених прав особи є дієвим, адже за результатами розгляду відповідної скарги суд виносить вмотивовану ухвалу, яка є обов'язковою до виконання слідчими органами. Проте вичерпність переліку підстав оскарження на практиці позбавляє особу, права якої порушено, ефективного захисту до моменту передачі кримінального провадження до суду.

У другому випадку учасники кримінального провадження мають право звернутися до прокурора вищого рівня у разі недотримання слідчим, дізнавачем, прокурором розумних строків під час досудового розслідування. Прокурор вищого рівня зобов'язаний розглянути відповідну скаргу та вжити заходів щодо усунення процесуальних порушень в рамках певного кримінального провадження. Однак, так само як і з першим способом оскарження, даний механізм захисту порушених прав особи на практиці фактично не працює. Зазвичай, посадові особи прокуратури вищого рівня реагують на такі скарги формальними відповідями та не здійснюють необхідного втручання у процес здійснення кримінального провадження з метою відновлення порушених прав його учасників та попередження майбутніх звернень.

Причиною описаної проблеми в обох випадках є ілюзорність значення практики Європейського суду з прав людини саме у кримінальному провадженні. Правоохоронні органи вдаються до необґрунтованого обмеження конвенційних прав особи, в основному, через безкарність такої діяльності та розуміння, що в подальшому за наявності підстав національна судова система відновить порушені права особи. На жаль, така позиція не відповідає рівню правової держави та має бути змінена шляхом законодавчого регламентування.

На нашу думку, саме адаптація «міжнародного механізму захисту прав особи» до національного законодавства України сприятиме усуненню більшості порушень конвенційних прав особи під час здійснення кримінального провадження. У зв'язку з цим та враховуючи чинне кримінальне законодавство України та державні органи влади, які опираються на нього в процесі реалізації покладених на них функцій, конвенційний механізм захисту прав осіб у кримінальному провадженні має складатися з наступних елементів:

- *матеріально-правова складова*, яка по своїй суті є сукупністю норм чинного законодавства України, на основі якого держава в особі державних та правоохоронних органів зобов'язана забезпечувати дотримання конвенційних прав кожної особи під час здійснення кри-

мінального провадження, а учасники кримінального провадження, в свою чергу, матимуть змогу оскаржувати дії/бездіяльність таких органів та відновлювати свої порушені права.

Матеріальною базою є всі нормативно-правові акти, які гарантують дотримання прав та свобод людини, а також визначають механізм їх захисту. Серед них: Конституція України, міжнародні договори, ратифіковані у визначеному законом порядку, кодифіковані акти (якот, Кримінальний процесуальний кодекс України), закони України, підзаконні акти, актуальна судова практика національних судів та Європейського суду з прав людини. Доречно відмітити, що саме судова практика виступатиме своєрідним тлумаченням («живим» роз'ясненням) усіх згаданих вище нормативно-правових актів, адже лише в процесі здійснення правосуддя «буква закону» з урахуванням обставин конкретної справи адаптується до викликів сьогодення;

- *процесуально-правова складова*. Матеріальне право об'єктивно не може існувати без його практичного застосування – державних органів, які неухильно здійснюватимуть контроль за дотриманням прав і свобод людини під час здійснення кримінального провадження. Наразі в Україні функціонує не один десяток різних державних і недержавних структур, які у визначеній мірі можуть здійснювати захист порушених прав осіб, проте їх безсистемна розгалуженість є неефективною у зв'язку з чим відповідна діяльність часто залишається поза увагою.

На нашу думку, важливим елементом у процесі поновлення порушених конвенційних прав особи є поетапність та доступність звернення до відповідних органів влади. Умовно їх можна розділити на такі групи: 1) правоохоронні органи (в тому числі органи досудового розслідування (наприклад, Державне бюро розслідувань), обласні прокуратури, Спеціалізована антикорупційна прокуратура тощо); 2) судові органи (суди загальної юрисдикції, апеляційної та касаційної інстанції); 3) інституційні органи (Уповноважений Верховної Ради з прав людини, Всеукраїнський комітет захисту прав людини тощо). Хоча кожна із наведених груп має абсолютно різні цілі і завдання, їх об'єднує спільна мета діяльності – запобігання порушенню конвенційних прав осіб у кримінальному провадженні та сприяння їх відновленню у разі допущення відповідного порушення.

Процедура звернення до зазначених вище органів є невід'ємною складовою конвенційного механізму захисту прав особи у кримінальному провадженні. Так, як вже було зазначено вище, КПК України в ст.ст. 303, 308 передбачає вичерпний перелік випадків, коли учасники кримінального провадження можуть звернутися до прокурора вищого рівня чи суду із скаргами на рішення/дії/бездіяльність слідчого, прокурора, дізнавача. За загальним правилом, такі скарги можуть бути подані особою, права та законні інтереси якої порушено, до суду (слідчому судді) протягом десяти днів з моменту прийняття відповідного рішення, вчинення дії або бездіяльності. У випадку, якщо рішення слідчого, дізнавача чи прокурора оформлюється постановою, то строк звернення із скаргою починається з дня отримання особою відповідної копії (Закон України, 2012). Для звернення зі скаргою до прокурора вищого рівня строк не передбачено, що свідчить про можливість вчинення вказаної процесуальної дії протягом всього часу досудового розслідування.

Однак, вичерпність підстав оскарження у ст. 303 КПК України та визначення єдиної підстави (недотримання розумних строків) у ст. 308 КПК України фактично перешкоджає особам, права яких було порушено у кримінальному провадженні, здійснити належний захист прав, які гарантовані Конвенцією. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне доповнити згадані положення КПК України більш розширеним переліком підстав оскарження протиправної діяльності слідчих органів, виходячи з найбільш поширених порушень прав та свобод людини у кримінальному провадженні, яка лежить в основі актуальної судової практики. Наприклад, доповнити ст. 303 КПК України можливістю на досудовому провадженні оскаржити наступні рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора:

- бездіяльність слідчого щодо ненадання для ознайомлення матеріалів кримінального провадження, якими обґрунтовано повідомлення про підозру, в порядку ст. 221 КПК України;
- рішення слідчого щодо ненадання для ознайомлення матеріалів кримінального провадження учасникам дорожньо-транспортної пригоди, процесуальний статус яких ще не було визначено;

- рішення слідчого, прокурора про оголошення підозрюваного в розшук;
- рішення слідчого, прокурора про початок досудового розслідування, прийнятого в формі внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань за відсутності належних правових підстав;

- бездіяльність прокурора, яка полягає у не зверненні до суду з клопотанням про закриття кримінального провадження за наявності підстав, передбачених статтею 284 КПК, тощо.

Детальна регламентація підстав оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого, дізнавача та прокурора дозволить учасникам кримінального провадження ефективно здійснювати захист порушених конвенційних прав ще на етапі досудового розслідування.

Разом з тим, КПК України не встановлює імперативних вимог щодо форми і змісту скарги на рішення/дії/бездіяльність слідчого, прокурора, що дає учасникам кримінального провадження, права яких було необґрунтовано порушено, можливість у довільній формі здійснювати оскарження. За результатами розгляду відповідних скарг слідчий суддя чи інший уповноважений орган приймають рішення, яким порушені права можуть бути відновлені або навпаки, буде констатовано відсутність порушення. Тут важливо відмітити, що не всі рішення компетентних органів є обов'язковими до виконання, через що в дійсності можуть виникати труднощі.

Так, реагування прокурора вищого рівня на бездіяльність слідчого/прокурора, хоч і передбачене КПК України, та не завжди виконується на практиці. В основному, учасники кримінального провадження звертаються до різних інституцій, оскаржуючи протиправну діяльність слідчих органів, не з метою негайного захисту порушених прав, а для того, аби в подальшому під час розгляду справи у суді мати важіль впливу на сторону обвинувачення у вигляді купи процесуальних помилок, в процесі здійснення яких було порушено конвенційні права особи. Така форма захисту не передбачена законодавством та не має бути єдиною дією на етапі досудового розслідування у зв'язку з чим питання захисту конвенційних прав у кримінальному провадженні ще довго не втрачатиме своєї актуальності. Більш того, на нашу думку, саме доступність оскарження бездіяльності слідчих органів у кримінальному провадженні є запорукою здійснення ефективного та неупередженого розслідування.

Отже, з урахування викладеного можна стверджувати, що «конвенційний механізм захисту прав особи у кримінальному провадженні» – це система національних органів та організацій, а також форми, методи і способи, які вони використовують у своїй діяльності, з метою належного захисту конвенційних прав особи під час здійснення кримінального провадження.

Таким чином, з огляду на те, що кримінальному процесуальному законодавству належить одне з ключових місць у забезпечення прав і свобод людини, останнім часом наука приділяє все більше уваги питанням несуперечності українського законодавства загально визнаним міжнародним принципам і стандартам забезпечення прав і свобод людини і громадянина. У зв'язку з цим визначення на законодавчому рівні поняття «конвенційний механізм захисту прав особи у кримінальному провадженні» та деталізація в КПК України підстав оскарження рішень/дій/бездіяльності слідчих органів в рамках цього механізму є надзвичайно важливими, оскільки такий механізм є невід'ємним правовим інструментом, здатний невідкладно вирішувати питання, пов'язані із захистом порушених конвенційних прав особи, та сприяти вдосконаленню національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів дотримання прав і свобод людини у кримінальному провадженні.

Література

Європейська конвенція з прав людини (1950) з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів №11, 14 та 15, з Протоколами №1, 4, 6, 7, 12, 13 та 16. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG (дата звернення: 27.03.2024р.).

Конвенція про захист прав людини основоположних свобод та Європейський суд з прав людини: Міністерство юстиції : веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/m/konventsija-pro-zahist-prav-lyudini-i-osnovopolojnih-svobod-ta-evropejskiy-sud-z-prav-lyudini> (дата звернення: 27.03.2024р.).

Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ. 2018. 166 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf (дата звернення: 27.03.2024р.).

Онишко О.Ю. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник. Львів. 2022. 539 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/Онишко%20О.Б.%20--%20Міжнародний%20захист.pdf> (дата звернення: 27.03.2024р.).

Порядок звернення до Євросуду з прав людини: *Міністерство юстиції* : веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/m/poryadok-zvernennya-do-evrosudu-z-prav-lyudini> (дата звернення: 27.03.2024р.).

Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 року №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1703> (дата звернення: 27.03.2024).

Пчеліна О.В. Застосування практики Європейського суду з прав людини у вітчизняному кримінальному провадженні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. №1. С.160-164.

References

European Convention of Human Rights (1950) with amendments introduced in accordance with the provisions of Protocols No. 11, 14 and 15, with Protocols No. 1, 4, 6, 7, 12, 13 and 16. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG

The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the European Court of Human Rights: Ministry of Justice: website. URL: <https://minjust.gov.ua/m/konventsiya-pro-zahist-prav-lyudini-i-osnovopolojnih-svobod-ta-evropeyskiy-sud-z-prav-lyudini> [in Ukrainian]

Shumilo I.A. (2018). The international system of human rights protection: a study guide. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf [in Ukrainian]

Onishko O.Y. (2022). International protection of human rights: a study guide. Lviv. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/Onyshko%20О.Б.%20--%20International%20zakhist.pdf> [in Ukrainian]

The procedure for applying to the European Court of Human Rights: Ministry of Justice: URL: <https://minjust.gov.ua/m/poryadok-zvernennya-do-evrosudu-z-prav-lyudini> [in Ukrainian]

Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine, 2012 №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1703> [in Ukrainian]

Pchelina O.V. (2020). Application of the practice of the European Court of Human Rights in domestic criminal proceedings. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/1/35.pdf> [in Ukrainian]

Анотація

Якових Є. В. Конвенційний механізм захисту прав осіб у кримінальному провадженні: загальні питання. – Стаття.

Впровадження стандартів забезпечення прав людини, визнаних міжнародною спільнотою, в процесі здійснення кримінальної процесуальної діяльності є об'єктивною необхідністю на шляху кожної правової держави. Не винятком є і Україна. Ще з часів прийняття Конвенції про захист прав та основоположних свобод (1950 р.) міжнародним співтовариством було розроблено дієвий механізм міжнародного захисту прав людини, зміст якого полягає у забезпеченні дотримання державами-членами Ради Європи своїх зобов'язань щодо охорони широкого спектру прав та свобод людини і громадянина. Однак, практичне застосування даного правового механізму не в усіх випадках вбачається можливим, зокрема через недосконалість національних правових систем у забезпеченні належного захисту прав і свобод особи, що гарантовані Конвенцією. У зв'язку з чим в даній статті мова йде про необхідність адаптації українського кримінального процесуального законодавства до усталених міжнародних стандартів в частині захисту конвенційних прав особи під час здійснення кримінального провадження. Зокрема, в кримінальному процесуальному праві наразі відсутнє єдине нормативне визначення та правове регулювання конвенційного механізму захисту прав особи у кримінальному провадженні. Тому, з метою дотримання загальнодержавних стандартів захисту прав осіб та приведення української правової системи до європейського рівня автором статті проводиться порівняльно-аналітичне дослідження механізму міжнародного захисту прав людини крізь призму національного законодавства України, здійснюється правовий аналіз ключових елементів конвенційного механізму захисту прав (матеріальний та процесуальний аспекти) та пропонується теоретичне визначення «конвенційного механізму захисту прав у кримінальному провадженні», який фактично в практичній площині вже давно функціонує.

Ключові слова: міжнародний механізм захисту прав, конвенційний механізм захисту прав, інституційний механізм захисту прав, верховенство права, поняття «конвенційний механізм захисту прав у кримінальному провадженні», елементи конвенційного механізму захисту прав.

Summary

Yakovych Ye. V. Convention mechanism for the protection of the rights of individuals in criminal proceedings: general issues. – Article.

The implementation of human rights standards, recognized by the international community, in the process of carrying out criminal procedural activities is an objective necessity on the path of every rule of law state. Ukraine is no exception. Ever since the adoption of the Convention on the Protection of Rights and Fundamental Freedoms (1950), the international community has developed an effective mechanism for the international protection of human rights, the purpose of which is to ensure that member states of the Council of Europe comply with their obligations to protect a wide range of human rights and freedoms and citizens. However, the practical application of this legal mechanism is not considered possible in all cases, in particular due to the imperfection of national legal systems in ensuring proper protection of the rights and freedoms of a person guaranteed by the Convention. In connection with this, this article is about the need to adapt Ukrainian criminal procedural legislation to established international standards in terms of the protection of conventional rights of a person during criminal proceedings. In particular, criminal procedural law currently lacks a single normative definition and legal regulation of the conventional mechanism for the protection of individual rights in criminal proceedings. Therefore, in order to comply with the generally recognized standards of protection of the rights of individuals and to bring the Ukrainian legal system to the European level, the author of the article conducts a comparative and analytical study of the mechanism of international protection of human rights through the prism of the national legislation of Ukraine, conducts a legal analysis of the key elements of the convention mechanism for the protection of rights (material and procedural aspects) and a theoretical definition of the "conventional mechanism for the protection of rights in criminal proceedings" is offered, which has actually been functioning for a long time in practice.

Key words: international mechanism for the protection of rights, conventional mechanism for the protection of rights, institutional mechanism for the protection of rights, rule of law, the concept of "conventional mechanism for the protection of rights in criminal proceedings", elements of the conventional mechanism for the protection of rights.